

Preventie, structureel onderdeel van de zorg

Speerpunten van ziekenhuizen
en categorale instellingen voor
nationaal preventiebeleid

Onze speerpunten

Nationaal preventiebeleid is onlosmakelijk verbonden met de ziekenhuizen. In de praktijk zien wij dagelijks hoe belangrijk gezond leven is voor het voorkomen van ziekte. Daarnaast helpt preventieve leefstijlbegeleiding om sneller beter te worden. Aandacht voor preventie levert gezondheidswinst op. Dit heeft positieve gevolgen voor de patiënt, de maatschappij en verlicht de druk op de gezondheidszorg.

De NVZ streeft naar het bevorderen van preventie en naar structurele inbedding van preventie in alle sectoren van de zorg en welzijn. Om dit mogelijk te maken zet de NVZ in op vijf actielijnen.

De vijf actielijnen:

- 1. Landelijke inzet op gezond gedrag**
- 2. Preventie door de hele zorgketen**
- 3. Handelingsperspectief voor zorgprofessionals**
- 4. Wetenschappelijk onderzoek rondom preventie vergroten**
- 5. Duurzame financieringsvormen**

In dit position paper beschrijven wij de noodzaak van preventiebeleid voor de zorg, en onze ambitie volgens vijf actielijnen. Per actielijn doen wij concrete aanbevelingen hoe de overheid preventie tot een onmisbare schakel in de zorg kan maken.

1. Focus op preventie is noodzakelijk voor goede zorg nu en in de toekomst

De vraag naar zorg en gezondheid neemt fors toe. Mede door de goede zorg waarover we in Nederland beschikken, worden we steeds ouder. Ook de komende jaren zullen nieuwe behandelmogelijkheden mensen steeds beter kunnen helpen, waardoor de levensverwachting stijgt. Dat betekent ook dat we ziekten krijgen waar we niet meer aan overlijden, maar waar we mee kunnen leven, ondersteund door levenslange zorg.

Preventie helpt om mensen langer gezond te houden. Ook worden ziekten en complicaties voorkomen of in een zo vroeg mogelijk stadium opgespoord. Interventies gaan veel over aanpassingen in leefstijl: stoppen met roken, meer bewegen, gezond eten, niet drinken. Ook gaat het om intervensies door de juiste zorgverlener en op het juiste moment.

Het is dan ook niet voor niets dat preventie hoog op de politieke en maatschappelijke agenda staat. Het voorkomen van zorg en het tijdig aanbieden van zorg op de juiste plek is misschien wel de beste manier om ons voor te bereiden op de toenemende zorgvraag.

HET BELANG VAN PREVENTIE IN CIJFERS

- / De vraag naar zorg wordt groter. 10 miljoen mensen hebben een chronische aandoening.
- / Ongezond gedrag is verantwoordelijk voor bijna 20 procent van de ziektelast.
- / Roken is hierbij de belangrijkste oorzaak. Een ongezond binnen- en buitenmilieu veroorzaakt 4 procent van de ziektelast, met luchtverontreiniging als de belangrijkste oorzaak.
- / Ongezonde arbeidsomstandigheden veroorzaken bijna 5 procent van de ziektelast.
- / Het verschil tussen hoog- en laagopgeleide mannen in levensverwachting in als goed ervaren gezondheid 14,6 jaar. Hoogopgeleide mannen leven ook gemiddeld 5,8 jaar langer dan laagopgeleide mannen. Voor vrouwen is hetzelfde patroon te zien: hoogopgeleide vrouwen leven 15 jaren langer in als goed ervaren gezondheid en ze leven 4,3 jaar langer dan laagopgeleide vrouwen.
- / Ziekenhuizen zijn volop actief met preventie. 19 procent van de ziekenhuizen geeft advies over preventie aan partners in de regio. 11 procent van de ziekenhuizen biedt actief preventieve zorgtrajecten aan met partners in de regio. 60 procent van de ziekenhuizen biedt zelf enkele programma's voor preventieve zorg aan.

Bronnen:

1. <https://www.vzinfo.nl/chronische-aandoeningen-en-multimorbiditeit>
2. [Onze toekomstige volksgezondheid: gezond ouder, maar ook grote maatschappelijke opgaven | RIVM](#)
3. [Gezonde levensverwachting | Volksgezondheid en Zorg \(vzinfo.nl\)](#)

2. Ambitie NVZ Preventie inbedden in alle sectoren van de zorg en welzijn

Volgens de NVZ is er een beweging nodig van de huidige focus op ziekte en zorg naar het bevorderen van gezondheid en welbevinden. Het moet minder gaan om 'de patiënt' en meer om 'de mens' en hoe hij of zij invulling wil geven aan zijn of haar leven. Dat vraagt om een betere inbedding in onze gezondheidszorg van preventie, leefstijl en eigen regie.

Ook moet er een krachtige investering plaatsvinden in de sociale basis van ons zorgsysteem. Inzet op een vroegtijdige aanpak van sociale problematiek kan ziekte en zorg voorkomen. De NVZ en de ziekenhuizen nemen hier graag hun verantwoordelijkheid in en werken samen met alle andere partners in het veld om deze omslag mogelijk te maken.

De NVZ heeft vijf concrete ambities van de NVZ op het gebied van preventie. Hierbij geven wij aan op welke manier de overheid deze ambitie kan ondersteunen.

2.1 Landelijke inzet op gezond gedrag

De NVZ draagt bij aan versterking van preventie in de maatschappij en sluit hierbij aan op het beleid van de overheid. Preventie is een zaak van lange adem. Het vraagt om integrale benadering en samenwerking over de grenzen van overheden en organisaties. Samen kunnen wij er voor zorgen dat iedereen zich bewust is van de meerwaarde van een gezonde leefstijl en leefomgeving. Daarvoor moeten zorgorganisaties met elkaar en met het bedrijfsleven samenwerken.

Wij roepen de overheid op om in de komende jaren collectieve programma's te stimuleren voor een gezonde bevolking, waarbij de collectieve invloed van leefstijl, sociaal economische status en omgevingsfactoren centraal staan.

Het gaat daarbij in het bijzonder om:

1. Het stimuleren van gezond gedrag, in relatie tot voeding, verslavende middelen en vitaliteit (sport en beweging).
2. Aandacht voor lage sociaal economische status.
3. Invloeden van zon, klimaat en een schone en gezonde omgeving

UIT DE PRAKTIJK

VOEDINGSADVIES OP MAAT IN DE ZORG MET EETSCORE

De Eetscore in ziekenhuis Gelderse Vallei geeft zorgprofessionals inzicht in de voedingsgewoonten van patiënten en biedt hen een handvat om het onderwerp bespreekbaar te maken. Het instrument geeft voedingsadvies op maat en motiveert patiënten om gezonder te gaan eten.

[Lees hier verder.](#)

2.2 Preventie door de hele zorgketen

De NVZ zet in de komende jaren met andere partners de schouders onder de samenwerking in de regio. Preventie is een belangrijk onderwerp dat in regionale samenwerking kan worden opgepakt. Gezonde leefstijl en voorkomen van zorg begint natuurlijk in de thuissituatie. Daarom is samenwerking met het sociale domein en de GGD van groot belang. Alle partijen hebben hierin een eigen rol. Door goede samenwerking tussen professionals ervaren Nederlanders uiteindelijk één goed sluitende aanpak van preventieve begeleiding.

Wij vragen de overheid om preventie over de schotten van de zorg heen te organiseren onder coördinatie van het ministerie van VWS. Maak hierbij duidelijke afspraken over de rolverdeling en verantwoordelijkheden binnen de wettelijke kaders voor preventie en gezondheidsbevordering. Versterk het sociale domein en de consultatiefunctie van de GGD door alle leeftijdsgroepen heen, zodat het beroep op de eerste- en tweedelijns zorg vermindert. Koppel de medische en sociale domeinen aan elkaar bij de opzet en uitvoering van de plannen, en ondersteun preventie als vast onderdeel van de gehele zorgketen, wettelijk en financieel.

UIT DE PRAKTIJK

LEVENSLOOPGENEESKUNDE, EEN BREDER CONCEPT VAN GEZONDHEID EN ZORG

Het Reinier de Graaf ziekenhuis gaat patiënten naast medische zorg ook ondersteuning bieden bij maatschappelijke hulpvragen. Het is onderdeel van de nieuwe strategie van het ziekenhuis, de levensloopgeneeskunde.

[Lees hier verder.](#)

2.3 Handelingsperspectief voor zorgprofessionals

Voor een goed preventiebeleid in de ziekenhuizen is het belangrijk dat zorgverleners in de tweedelijnszorg een handelingsperspectief hebben om zelf preventief beleid in te zetten, en direct door te verwijzen naar de juiste zorgverlener. Juist op het moment dat een patiënt in het ziekenhuis is, staat hij vaak open voor levensstijladvies en is dit dus het ideale moment om preventie onder de aandacht te brengen. Een geslaagd voorbeeld hiervan is de stoppen met rokenzorg die in de verschillende lijnen kan worden ingekocht en geleverd. Hierbij is samenwerking en bekostiging over de schotten van de zorg heen geregeld.

Benut de kansen van selectieve preventie, waarbij wordt voorkomen dat personen met één of meerdere risicofactoren voor een bepaalde aandoening daadwerkelijk ziek worden. Breng deze vorm van preventie daarom onder in de Zorgverzekeringswet, zodat dit onderdeel wordt van de zorginkoop van zorgverzekeraars in alle sectoren. Bekostig het handelingsperspectief, en zorg dat preventiebegeleiding voor iedereen beschikbaar is. Bijvoorbeeld door fysiotherapie op te nemen in het basispakket.

PRAKTIJKVOORBEELD

PREHABILITATIE: PATIËNT HEEFT ZELF INVLOED

Uit wetenschappelijk onderzoek en in de praktijk blijkt dat patiënten die fysiek en mentaal fitter een operatie in gaan, een veel grotere kans op een goed en snel herstel hebben. En tot maar liefst 50% minder kans hebben op complicaties. Daarom helpt een dedicated team van Nij Smellinghe de patiënt om aan deze fitheid te werken, zowel voor als na de operatie. Dit gebeurt met een plan op maat, dat past bij de wensen, behoeftes en mogelijkheden van de patiënt. Dit speciale programma heet prehabilitatie.

[Lees hier verder.](#)

2.4 Wetenschappelijk onderzoek rondom preventie vergroten

Om de mogelijkheden rondom preventie te vergroten streeft de NVZ naar integrale kennisdeling en -bevordering. Door middel van wetenschappelijk onderzoek in algemene en topklinische ziekenhuizen kan praktijkrelevante kennis over wat werkt worden gegenereerd. Dit sluit aan bij de programma's van ZonMW en TOP-zorg. Met als uitgangspunt: het werken vanuit een brede definitie van gezondheid en aandacht voor verschillen tussen mensen. Praktijk, beleid, opleidingen en burgers worden van meet af aan te betrokken bij onderzoek.

Om de top specialistische zorg en het bijbehorende (evaluatie) onderzoek rondom preventie te stimuleren pleit de NVZ voor een structureel actieplan met structurele financiering. Het succes van het programma topzorg geeft aanleiding om deze vorm van zorg weg te halen uit de projectmatige ad hoc financiering. De NVZ vraagt het kabinet om voor top specialistische zorg en onderzoek te werken naar een volwaardige en structurele beschikbaarheidsbijdrage van 100 miljoen per jaar voor categorale en topklinische ziekenhuizen.

UIT DE PRAKTIJK

ETZ: VOORSPELMODELLEN VERBETEREN TRAUMAZORG

Het project richtte zich op het ontwikkelen van voorspelmodellen voor fataal en niet-fataal trauma om zo de traumazorg te kunnen verbeteren.

[Lees hier verder.](#)

2.5 Duurzame financieringsvormen

De bekostiging van structurele preventie is momenteel nog niet goed geregeld. Er ontbreekt een structurele financiering die over de schotten van de zorg heengaat. Dit verhindert of vertraagt de inzet op preventie. Om te komen tot een succesvol preventiebeleid zet de NVZ zich in om deze financiële drempels weg te halen.

Haal drempels in het preventiebeleid weg. Zorg voor een structurele financiering. Een bekostiging gebaseerd op populaties en niet afhankelijk van productienormen.

Afsluitend

Samen met collega-brancheorganisaties en zorgaanbieders werkt de NVZ en haar achterban aan een betere inbedding van preventie in de zorg. We zijn er van overtuigd dat de genoemde actielijnen daaraan bijdragen. Regelmatig publiceren we praktijkvoorbeelden en nieuwe ontwikkelingen op onze website. We zien er naar uit om hier samen met de overheid en samenwerkingspartners verder mee aan de slag te gaan.